

Parlamentul României Senat

PROIECT

HOTĂRÂRE

referitoare la

Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Fondului european pentru coeziune economică, socială și teritorială, agricultură și zone rurale, pescuit și afaceri maritime, prosperitate și securitate pentru perioada 2028-2034 și de modificare a Regulamentului (UE) 2023/955 și a Regulamentului (UE, Euratom) 2024/2509

COM(2025) 565 final

În temeiul dispozițiilor art. 67 și art. 148 alin. (2) și alin. (3) din Constituția României, republicată, precum și ale *Protocolului (nr. 2) privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității*, anexat Tratatului de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene, semnat la Lisabona la 13 decembrie 2007, ratificat prin Legea nr. 13/2008,

În baza raportului Comisiei pentru Afaceri Europene nr. LXII/371/29.10.2025,
Senatul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1.- Senatul României constată că Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Fondului european pentru coeziune economică, socială și teritorială, agricultură și zone rurale, pescuit și afaceri maritime, prosperitate și securitate pentru perioada 2028-2034 și de modificare a Regulamentului (UE) 2023/955 și a Regulamentului (UE, Euratom) 2024/2509 – COM(2025) 565 final – respectă principiul subsidiarității însă nu respectă principiul proporționalității.

Art. 2.- Senatul României

(1) Formulează observații și propuneri, în conformitate cu avizele comisiilor parlamentare și a punctelor de vedere ale ministerelor, respectiv:

- a) menținerea unor alocări consistente pentru cele două politici esențiale pentru atingerea convergenței, coeziune și PAC, pentru un Fond unic simplificat și eficient, dar nu în detrimentul convergenței și al dezvoltării regiunilor defavorizate;
- b) criterii de alocare bazate pe PIB/locuitor, șomaj, infrastructură deficitară și evoluții demografice și solicităm o perioadă de tranziție și corecții compensatorii pentru statele cu decalaje persistente;
- c) în ceea ce privește ratele de cofinanțare, propunem o flexibilitate mai mare în ceea ce privește posibilitatea ca Uniunea Europeană să acopere o pondere mai mare pentru proiectele strategice de infrastructură și tranziție verde/digitală în regiunile mai puțin dezvoltate;
- d) finanțarea PAC printr-un buget distinct și suficient, care să continue să funcționeze pe baza celor doi piloni. Este necesară conturarea unei formule echitabile de alocare care să recunoască specificul rural și provocările structurale ale țării. Agricultură și zonele rurale

trebuie să rămână o prioritate, cu accent pe fermele mici și mijlocii pentru a păstra convergența.

În acest sens:

- i. este oportună crearea unui capitol distinct pentru agricultură în cadrul planurilor naționale și regionale, care să includă obiective specifice, indicatori de rezultat și resurse financiare clar definite, pentru a preveni diluarea priorităților agricole în favoarea altor politici de coeziune. Fără o delimitare clară a fondurilor pentru agricultură, există riscul ca resursele să fie redistribuite către alte politici naționale, în detrimentul fermierilor;
- ii. propunerea Comisiei de reducere a ponderii PAC în bugetul Uniunii Europene, de la 38% în actualul cadru financiar la 14,7% pentru perioada 2028–2034, ridică preocupări serioase privind capacitatea fermierilor români de a continua procesul de modernizare și adaptare la noile provocări economice și climatice.

O astfel de diminuare afectează grav capacitatea de investiție a fermierilor, în special în statele cu structură agricolă predominant medie și mică. Eliminarea măsurilor dedicate dezvoltării rurale prin comasarea Pilonului II în fondul unic va conduce la reducerea investițiilor în infrastructura agricolă, procesare, digitalizare și servicii pentru mediul rural.

Aceasta va accentua decalajele dintre regiunile europene și va limita accesul tinerilor la oportunități de instalare și formare profesională în agricultură;
- iii. propunem ca sprijinul acordat fermierilor, inclusiv plățile directe și măsurile de dezvoltare rurală, să continue să fie finanțat în mod integral din bugetul Uniunii Europene. Această abordare asigură un tratament echitabil, stabilitate și predictibilitate pentru toți fermierii europeni, indiferent de capacitatea bugetară a fiecărui stat membru, și contribuie la menținerea caracterului unitar al Politicii Agricole Comune;
- iv. Continuarea procesului de convergență externă a plăților directe, astfel încât fermierii români să beneficieze de sprijin echitabil, apropiat de media europeană. De asemenea, suprafața agricolă utilizată pentru calcularea alocărilor trebuie actualizată în funcție de datele reale, pentru a reflecta creșterea suprafeței eligibile din ultimii ani. Neactualizarea acestor valori ar duce la pierderi semnificative pentru fermierii români și ar perpetua inechitățile istorice dintre statele membre;
- v. exprimă rezerve referitoare și la introducerea plafonării obligatorii a plăților directe, care ar penaliza fermele performante și ar limita capacitatea acestora de investiție în tehnologie și eficiență. În schimb, se propune creșterea nivelului plății degresive la minimum 15%, pentru a asigura o distribuție echitabilă a sprijinului fără a afecta structura de producție și competitivitatea fermelor comerciale;
- vi. propune crearea unei rezerve europene permanente pentru gestionarea situațiilor de criză agricolă, care să poată fi activată rapid în caz de perturbări de piață, fenomene climatice extreme sau alte situații neprevăzute, în baza unor indicatori obiectivi (pierderi de producție, variații extreme de preț, dezastre naturale);
- vii. propune crearea unei linii dedicate digitalizării agriculturii, pentru finanțarea investițiilor în echipamente inteligente, platforme de analiză de date, soluții de trasabilitate și eficientizare a resurselor. Aceste investiții trebuie sprijinite prin instrumente financiare europene cu garanție publică și dobânzi reduse;

- viii. propune introducerea unui mecanism de protecție a beneficiarilor în caz de suspendare a plăților la nivel de program. Măsurile de conformitate trebuie să protejeze beneficiarii finali și să evite penalizarea fermierilor pentru erori administrative sau întârzieri sistemice;
 - ix. propune includerea unui mecanism dedicat de performanță agricolă, bazat pe indicatori de rezultat relevanți pentru productivitate, venituri corecte și sustenabilitatea fermelor. Evaluarea performanței trebuie să aibă în centru impactul economic și social al intervențiilor asupra fermierilor și comunităților rurale, nu doar gradul de absorbție a fondurilor;
 - x. propune utilizarea pe scară largă a formelor simplificate de sprijin (sume forfetare, costuri unitare standard, plăți pe rezultate), digitalizarea completă a proceselor de depunere și verificare a cererilor și implementarea unui mecanism uniform de plată la termen, astfel încât beneficiarii să beneficieze de predictibilitate și timp clari de procesare;
 - xi. propune prioritizarea investițiilor în infrastructura de apă și sol prin măsuri de investiții care vizează retenția apei, reabilitarea sistemelor de irigații, digitalizarea rețelelor și promovarea practicilor regenerative.
- e) în contextul creșterii nevoilor în materie de climă, de redresare a stocurilor și de modernizare și diversificare a obiectivelor, considerăm că fondurile propuse pentru punerea în aplicare a Politicii Comune în Domeniul Pescuitului (PCP) sunt insuficiente, astfel că pescuitul riscă să nu aibă prioritate în planurile naționale de reformă în raport cu sectoarele mai mari, iar mecanismele de răspuns la situații de criză rămân limitate.

În acest sens:

- i. propune asigurarea de resurse dedicate separat pentru pescuit/acvacultură, garantarea accesului echitabil și ușor pentru pescarii la scară mică și micii operatori, precum și reglementarea de măsuri eficiente în situații de criză și de încetare temporară a activității.

Este necesară o alocare adecvată și echitabilă a finanțării. Suma propusă de 2 miliarde EUR rezervată pentru punerea în aplicare a PCP este binevenită, dar insuficientă, având în vedere amploarea adaptării la schimbările climatice, a refacerii stocurilor, a modernizării flotei și a nevoilor de dezvoltare a acvaculturii. Considerăm că ar trebui asigurat un pachet financiar alocat mai mare, iar alocarea între statele membre ar trebui să reflecte dependența de pescuit, lungimea liniei de coastă, prevalența pescuitului la scară mică și potențialul de acvacultură;

- ii. referitor la pescuitul la scară mică/artizanal/tradițional, este necesară simplificarea procedurilor administrative și reducerea obligațiilor de raportare pentru a asigura accesibilitatea pentru micii operatori. În acest sens, suplimentar, ar trebui stabilite sub-măsuri specifice sau acces prioritar pentru micii pescari, cu rate de cofinanțare de până la 100 % în cazul în care contribuția privată nu este fezabilă.

Asigurarea mijloacelor de subzistență este importantă, condiționalitățile în materie de mediu și climă trebuie să fie progresive, realiste și însoțite de sprijin tehnic și financiar. Investițiile ar trebui să acorde o mai mare pondere inovării selective în materie de unelte de pescuit, practicilor cu impact redus și proiectelor de refacere a ecosistemelor cu implicarea activă a pescarilor;

- f) În ceea ce privește acvacultura, este nevoie de un sprijin mai puternic pentru o acvacultură durabilă, ca de exemplu stabilirea unei componente specifice de sprijin, în special pentru sistemele ecologice și cu emisii scăzute de dioxid de carbon, pe lângă facilitarea accesului IMM-urilor și al fermelor familiale, cu ajutoare specifice pentru inovare, alternative furajere și acvacultură offshore, acolo unde este posibil.

Dezvoltarea comunitară integrată a zonelor costiere trebuie să aibă în vedere ca planurile naționale și regionale să abordeze în mod explicit, coordonat pescuitul și acvacultura în strategiile de dezvoltare costieră. Permitea finanțării pentru investiții în infrastructură (porturi, locuri de debarcare, lanț frigorific, prelucrare) nu trebuie omise, la fel și pentru diversificarea economică în zonele de coastă (de exemplu, ecoturism).

În acest sens:

- i. instituirea unui mecanism de răspuns rapid în cadrul fondului pentru a aborda situații precum scăderea stocurilor, focarele de boli, fluctuațiile pieței sau perturbările geopolitice este de dorit, pentru a se asigura că măsurile de încetare temporară sau limitare a capturilor sunt compensate în mod echitabil pentru a proteja mijloacele de subsistență;
- ii. este oportună crearea de măsuri specifice pentru a sprijini tinerii pescari și antreprenori din domeniul acvaculturii, inclusiv ajutoare la înființare, modernizarea navelor/inlocuirea acestora datorită vechimii și pentru a răspunde cerințelor de mediu, dar și oportunități de formare, promovarea programelor de pregătire continuă, formare inițială și a schimburilor transfrontaliere pentru a asigura transferul de cunoștințe și reînnoirea sectorului.

- g) din perspectiva Interreg, ca parte a pachetului legislativ:

- i. exprimă însă îngrijorarea în legătură cu comprimarea drastică a termenului de dezangajare și cu creșterea cofinanțării naționale pentru programele Interreg de la granițele externe ce cuprind state terțe, ce ar afecta negativ caracterul strategic al Interreg și efectele sale de impulsare a integrării comunităților și de creștere a eficacității politicii de coeziune, la nivel transfrontalier, transnațional sau interregional;
- ii. exprimă rezerve în ceea ce privește modelul de implementare propus, în strânsă corelație cu responsabilitatea și povara administrativă încă asociată aspectelor cuprinse în formatul propus al declarațiilor de management, în special ținând cont de faptul că, în cazul Interreg, fondurile sunt utilizate în mai multe state partenere;

În context, membrii Comisiei pentru afaceri europene semnalează că, deși propunerea de regulament propune efectuarea plăților pe bază de performanță în relația dintre Comisie și Statele Membre și specifică faptul că autoritățile de management și cele de audit nu trebuie să verifice costurile aferente operațiunilor, în practică Statele Membre vor trebui să își stabilească un sistem paralel pentru verificarea operațiunilor pentru a putea oferi asigurări și a audita faptul că fondurile au fost gestionate în conformitate cu toate normele aplicabile, cu principiul bunei gestiuni financiare și în conformitate cu legislația aplicabilă.

Pentru o implementare fără echivoc a acestei propuneri de regulament în contextul Interreg, este necesară revizuirea atentă a tuturor prevederilor, atât pentru delimitarea clară a articolelor ce nu sunt aplicabile Interreg, cât și pentru a asigura utilizarea unor termeni clari și neinterpretabili, acoperitori și pentru situația multi-națională specifică Interreg.

Art. 3.- Prezenta hotărâre se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, iar Opinia cuprinsă în această hotărâre se transmite către instituțiile europene.

Această hotărâre a fost adoptată de Senat în ședința din .. noiembrie 2025, cu respectarea prevederilor art. 76 alin (2) din Constituția României, republicată.

Președintele Senatului
Mircea ABRUDEAN

București, .. noiembrie 2025

Nr. ..

Comisia pentru Afaceri Europene

Comisia
Nr. 371
Data 29. 10. 2025

SENATUL ROMÂNIEI
Nr. XXXVII / 1143
Data 30. 10. 2025

RAPORT

Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Fondului european pentru coeziune economică, socială și teritorială, agricultură și zone rurale, pescuit și afaceri maritime, prosperitate și securitate pentru perioada 2028-2034 și de modificare a Regulamentului (UE) 2023/955 și a Regulamentului (UE, Euratom) 2024/2509

COM (2025) 565 final

Comisia pentru afaceri europene a fost sesizată, în temeiul Protocolului nr. 2, anexat Tratatului de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunităților Europene, semnat la Lisabona la 13 decembrie 2007, ratificat prin Legea 13/2008, în vederea examinării **Propunerii de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Fondului european pentru coeziune economică, socială și teritorială, agricultură și zone rurale, pescuit și afaceri maritime, prosperitate și securitate pentru perioada 2028-2034 și de modificare a Regulamentului (UE) 2023/955 și a Regulamentului (UE, Euratom) 2024/2509, COM (2025) 565 final.**

Comisia a dezbătut prezenta propunere de Regulament în ședința din data de **28 octombrie 2025**, care s-a desfășurat în format hibrid, în conformitate cu articolul 138 din Regulamentul Senatului, cu modificările și completările ulterioare.

În vederea examinării, au fost analizate Fișa de sinteză a Serviciului pentru afaceri europene și Notele Ministerului Afacerilor Externe, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Ministerul Finanțelor, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene și a Agenției Naționale pentru Pescuit și Acvacultură.

COM (2025) 565 final

Comisia pentru buget, finanțe, activitate bancară și piață de capital, Comisia pentru agricultură, industrie alimentară și dezvoltare rurală și Comisia economică, industrii, servicii, turism și antreprenariat **au transmis observații.**

Descrierea documentului

Propunerea de Regulament COM(2025) 565 face parte din pachetul legislativ aferent noului Cadrului Financiar Multianual (CFM) 2028–2034, reprezentând unul dintre cele 4 capitole ai structurii CFM. Acesta reflectă nevoia de adaptare a Uniunii Europene la provocările actuale, cum ar fi tranziția verde și digitală, fragilitatea lanțurilor valorice, presiunile bugetare generate de problemele de securitate și conflicte, precum și nevoia de consolidare a rezilienței interne. Propunerea integrează lecțiile învățate din implementarea NextGenerationEU și a fondurilor structurale din perioada 2021–2027, promovând o abordare strategică orientată spre rezultate și durabilitate.

COM (2025) 565 reprezintă **Capitolul 1 din propunerea CFM 2028 – 2028**. Alocarea totală propusă pentru acest capitol este de 1.062,22 miliarde euro (în prețuri curente), dintre care aproximativ 865 miliarde euro sunt direcționați către fondurile pentru coeziune, agricultură, dezvoltare rurală, pescuit și securitate maritimă, iar 168 miliarde euro sunt alocate rambursării creditelor NGEU. Sume suplimentare sunt destinate sprijinirii comunității turco-cipriote și agențiilor descentralizate.

Din perspectiva metodologiei de alocare pentru statele membre, se menține criteriul PIB regional per capita, dar la nivelul NUTS 3 (în loc de NUTS 2, cum a fost până acum) pentru stabilirea alocărilor.

Planurile de parteneriat naționale și regionale (PPNR) reprezintă **principala componentă care va fi finanțată** din Fond și care include politica de coeziune/PC; politica agricolă comună/PAC; politica comună în domeniul pescuitului; migrație, securitate și afaceri interne; și Fondul Social pentru Climă (instrument finanțat din licitarea cotelor în cadrul sistemelor de comercializare a certificatelor de emisii de carbon/ETS).

PNPR vor reuni 14 fonduri existente, asigurând o programare și o implementare coerentă, păstrând totodată particularitățile fiecăruia. Aceste planuri integrează politicile de coeziune, politica agricolă comună, politica comună în domeniul pescuitului, migrația, securitatea și afacerile interne, precum și Fondul Social pentru Climă – finanțat prin sistemul de comercializare a certificatelor de emisii (ETS). Implementarea planurilor se va face într-o logică orientată spre rezultate, combinând investițiile cu reformele necesare pentru un impact durabil. Regulamentul impune o monitorizare strictă prin indicatori de performanță, care

permit ajustarea dinamică a intervențiilor.

Alocări minim rezervate:

- Pe partea de **politică de coeziune**, din perspectiva obiectivului de convergență și reducere a disparităților regionale, se propune o alocare minimă rezervată (ringfenced) regiunilor cel mai puțin dezvoltate de 217.798 mld. euro, aplicabilă regiunilor cu PIB/cap. sub 75% din media UE (2021-2023).
- Pentru **PAC**, Comisia Europeană (COM) a propus o alocare minimă rezervată (ringfenced) pentru sprijinul veniturilor fermierilor de 295,7 mld. euro. Totodată, în cazul **PAC nu mai există logica celor doi piloni**, alocarea fondurilor întrând într-o logică intersectorială și teritorială mai amplă, în care de menține însă obiectivul de dezvoltare rurală, alături de cel de dezvoltare teritorială, aferent politicii de coeziune.
- De asemenea, pentru **migrație, securitate și afaceri interne**, COM a propus o alocare minimă rezervată de 34.215 mld. euro.
- Întrucât Fondul Social European/FSE nu are alocare dedicată, COM a propus pentru obiectivele sociale ale UE utilizarea a cel puțin 14% din sumele Capitolului 1 (fără Fondul Social pentru Climă).

Obiectivele specifice ale fondului sunt structurate în jurul a cinci piloni: contribuția la prosperitatea durabilă a Europei în toate regiunile; sprijinirea capacităților de apărare și securitatea Europei; sprijin acordat oamenilor, consolidarea societății Uniunii și modelul social al Uniunii; susținerea calității vieții în Uniune; protejarea și consolidarea drepturile fundamentale, democrației, statului de drept și susținerea valorilor Uniunii. De asemenea, acest Fond va contribui la alte priorități transversale ale UE, precum protecția mediului și lupta împotriva schimbărilor climatice, pregătirea, promovarea statului de drept și finalizarea pieței unice, în sinergie cu alte programe bugetare ale Uniunii.

Implementarea prin Planuri Naționale și Regionale integrate cu Social Climate Plans va fi efectuată folosind o gamă variată de instrumente financiare, de la granturi la garanții bugetare și blending, inclusiv emisiuni comune de datorie. Regulamentul încurajează utilizarea instrumentelor financiare inovatoare pentru atragerea capitalului privat și stimularea investițiilor cu impact multiplicator, în special în domeniile digitalizării și inovării.

În implementare vor fi respectate condiționalități orizontale esențiale, cum sunt respectarea statului de drept, drepturile fundamentale, principiul „do no significant harm”, precum și guvernanta economică strictă. Guvernanta va include audit unic, raportare anuală, evaluări ex-post și mecanisme consolidate de transparență și control, iar nerespectarea condiționalităților poate duce la sancțiuni financiare, inclusiv suspendarea plăților.

Statele membre pot opta și pentru sprijin suplimentar sub formă de împrumut (loan), care nu

poate depăși diferența dintre costurile totale estimate ale Planului (inclusiv costuri revizuite) și suma totală a contribuției financiare a Uniunii plus contribuția națională. Cota împrumuturilor acordate celor trei state membre cu cea mai mare pondere nu va depăși 60% din plafonul total de 150 miliarde euro, asigurând astfel un acces echitabil la împrumut pentru toate statele membre.

Complementar Fondului, **Facilitatea UE**, care nu include sume prealocate per stat membru, va sprijini proiecte transnaționale și inovatoare cu valoare adăugată ridicată la nivelul UE, necesitând un efort suplimentar de coordonare. Facilitatea oferă, de asemenea, sprijin tehnic statelor membre pentru implementarea eficientă a planurilor lor naționale și regionale și ajută la răspunsul rapid în situații de criză.

Planul Interreg, în cuantum de 10,264 miliarde euro, este reglementat printr-un regulament special și păstrează cele trei structuri ale cooperării – transfrontalieră, teritorială și interregională – fără alocări prestabilite pentru fiecare. Alocările din Fond pot fi suplimentate, în funcție de partenerii de cooperare, cu resurse din fondul „Europa Globală”.

Comisia Europeană și statele membre vor gestiona Planurile de parteneriat naționale și regionale (PPNR) și Planul Interreg prin **gestiune partajată**, în timp ce Comisia poate recurge la gestiunea directă, partajată sau indirectă pentru implementarea Facilității UE.

În privința obiectivelor, **PPNR vor stabili agenda de reforme și investiții pe care statele membre și le propun pe durata CFM**. Planul va trebui să conțină: lista și descrierea măsurilor grupate în capitole și lista jaloanelor și țințelor cu data indicativă de realizare; costurile estimate ale măsurilor, suma totală fiind cel puțin echivalentă cu suma contribuției financiare, a cererii de împrumut și a contribuției naționale; o justificare adecvată și de explicații privind modul în care acesta respectă principiul eficienței costurilor, managementul financiar corect și comensurat raportat la impactul economic și social aferent. Măsurile cuprinse în Plan, inclusiv jaloanele și țințele, vor fi în legătură/ corelate cu punerea lor în aplicare pentru fiecare dintre valorile de plată corespunzătoare (pay-out value, respectiv suma plătită statului membru pentru progresul obținut în implementarea măsurilor).

În cazul statelor membre cu un VNB/ cap de locuitor mai mic de 90% din media Uniunii, PPNR trebuie să demonstreze, în special, că acesta contribuie în mod adecvat la anumite obiective specifice – respectiv sprijin social și locuințe sociale accesibile și sprijin pentru turism și sustenabilitate, precum și legat de îmbunătățirea practicilor de gestionare durabilă a agriculturii și silviculturii pentru a promova acțiuni climatice reziliente, furnizarea de servicii ecosistemice multiple, sprijinirea gestionării eficiente a apei, calitatea și reziliența, implementarea de soluții bazate pe natură, consolidarea dezvoltării durabile, protecția mediului, creșterea conservării și restaurării biodiversității, solului și resurselor naturale și îmbunătățirea bunăstării animalelor.

De asemenea, Planul trebuie să abordeze în mod eficient toate (sau un subset semnificativ) provocările identificate în contextul Semestrului European, în special în RST-uri adresate statului membru, inclusiv cele legate de Pilonul european al drepturilor sociale, dar și recomandări din alte documente relevante, inclusiv recomandările naționale PAC, în domeniul digital sau Planurile Naționale pentru energie și schimbări climatice.

În egală măsură, Planul va acoperi domeniul securității interne, al gestionării integrate a frontierelor europene, al politicii în materie de vize și al azilului și migrației, inclusiv de arhitectura informatică Schengen și mecanismul de evaluare Schengen. De asemenea, Planurile vor trebui să demonstreze că sunt în linie cu planurile naționale structurale fiscale pe termen mediu, dar și contribuția la Piața Unică.

Planul va trebui să sprijine și capacitățile de apărare și securitatea Uniunii în toate regiunile prin: (i) consolidarea bazei industriale de apărare a Uniunii și a mobilității militare, în special prin dezvoltarea unei infrastructuri TEN-T cu dublă utilizare; (ii) consolidarea pregătirii Uniunii pentru crize și dezastre prin integrarea principiului „pregătirii din faza de proiectare”; (iii) consolidarea securității Uniunii prin îmbunătățirea capacităților de detectare și prevenire a amenințărilor, inclusiv prin consolidarea infrastructurilor critice energetice și de transport și securității cibernetice.

În mod specific, în raport cu Politica de coeziune, Planul trebuie să contribuie la reducerea disparităților economice, sociale și teritoriale în regiunile mai puțin dezvoltate, în tranziție și în regiunile mai dezvoltate.

COM va evalua Planul pentru a verifica conformitatea cu regulamentul și alinierea cu obiectivele UE. După care, Consiliul va adopta o decizie de punere în aplicare (care va conține contribuția totală a Uniunii, cuantumul împrumutului, lista măsurilor acoperite de contribuția Uniunii și de împrumut), iar COM va emite o decizie de finanțare (care conține reperele și țintele referitoare la implementarea măsurilor cuprinse în Plan și, pentru fiecare dintre acestea, valoarea corespunzătoare a plății, precum și contribuția Uniunii pe an) care reprezintă angajamentul legal asociat Planului.

În urma examinării, membrii comisiei:

• **constată că:**

- temeiul juridic al propunerii îl reprezintă, Potrivit Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene, următoarele articole:

- articolul 174 din TFUE prevede obligația UE de a promova coeziunea economică, socială și teritorială.
- articolele 176, 177 și 162 din TFUE instituie Fondul european de dezvoltare regională, Fondul de coeziune și, respectiv, Fondul social european și definesc obiectivele acestora.
- articolul 38 și articolul 42 alineatul (3) din TFUE împuternicesc Uniunea să definească și să pună în aplicare o politică comună în domeniul agriculturii (PAC) și o politică comună în domeniul pescuitului (PCP). Articolul 39 din TFUE stabilește obiectivele PAC, care includ creșterea productivității agriculturii, un nivel de trai echitabil pentru populația agricolă, stabilizarea piețelor, garantarea siguranței aprovizionărilor și asigurarea unor prețuri rezonabile de livrare către consumatori. Articolul 42 din TFUE permite Uniunii să stabilească măsura în care normele Uniunii privind concurența și ajutoarele de stat se aplică producției și comercializării produselor agricole enumerate în anexa I la TFUE.
- articolul 175 din TFUE enumeră fondurile structurale care sprijină realizarea coeziunii economice, sociale și teritoriale – Fondul european de orientare și garantare agricolă, secțiunea „Orientare”; Fondul social european; Fondul european de dezvoltare regională. Articolul 177 din TFUE prevede că „Parlamentul European și Consiliul [...] definesc misiunile, obiectivele prioritare și organizarea fondurilor structurale, ceea ce poate să implice regrouparea fondurilor”.

- prezenta propunere **respectă subsidiaritatea**, conform Protocolul nr. 2 privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității, art. 5 din Tratatul privind Uniunea Europeană;

- prezenta propunere **nu respectă proporționalitatea**, conform Protocolul nr. 2 privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității, art. 5 din Tratatul privind Uniunea Europeană;

- *formulează observații și propuneri, în conformitate cu Avizele Comisiilor parlamentare menționate și a Punctelor de vedere ale Ministerelor menționate, respectiv:*
 - a. **menținerea unor alocări consistente pentru cele două politici esențiale pentru atingerea convergenței, coeziune și PAC, pentru un Fond unic simplificat și eficient, dar nu în detrimentul convergenței și al dezvoltării regiunilor defavorizate;**
 - b. **criterii de alocare bazate pe PIB/locuitor, șomaj, infrastructură deficitară și evoluții demografice și solicităm o perioadă de tranziție și corecții compensatorii pentru statele cu decalaje persistente.**
 - c. **în ceea ce privește ratele de cofinanțare, propunem o flexibilitate mai mare în ceea ce privește posibilitatea ca Uniunea Europeană să acopere o pondere mai mare pentru proiectele strategice de infrastructură și tranziție verde/digitală în regiunile mai puțin dezvoltate;**
 - d. **finanțarea PAC printr-un buget distinct și suficient, care să continue să funcționeze pe baza celor doi piloni. Este necesară conturarea unei formule echitabile de alocare care să recunoască specificul rural și provocările structurale ale țării. Agricultură și zonele rurale trebuie să rămână o prioritate, cu accent pe fermele mici și mijlocii pentru a păstra convergența.**

- în acest sens, este oportună crearea unui capitol distinct pentru agricultură în cadrul planurilor naționale și regionale, care să includă obiective specifice, indicatori de rezultat și resurse financiare clar definite, pentru a preveni diluarea priorităților agricole în favoarea altor politici de coeziune. Fără o delimitare clară a fondurilor pentru agricultură, există riscul ca resursele să fie redistribuite către alte politici naționale, în detrimentul fermierilor.

- Propunerea Comisiei de reducere a ponderii PAC în bugetul Uniunii Europene, de la 38% în actualul cadru financiar la 14,7% pentru perioada 2028–2034, ridică preocupări serioase privind capacitatea fermierilor români de a continua procesul de modernizare și adaptare la noile provocări economice și climatice. O astfel de diminuare afectează grav

capacitatea de investiție a fermierilor, în special în statele cu structură agricolă predominant medie și mică. Eliminarea măsurilor dedicate dezvoltării rurale prin comasarea Pilonului II în fondul unic va conduce la reducerea investițiilor în infrastructura agricolă, procesare, digitalizare și servicii pentru mediul rural.

Aceasta va accentua decalajele dintre regiunile europene și va limita accesul tinerilor la oportunități de instalare și formare profesională în agricultură.

- Propunem ca sprijinul acordat fermierilor, inclusiv plățile directe și măsurile de dezvoltare rurală, să continue să fie finanțat în mod integral din bugetul Uniunii Europene. Această abordare asigură un tratament echitabil, stabilitate și predictibilitate pentru toți fermierii europeni, indiferent de capacitatea bugetară a fiecărui stat membru, și contribuie la menținerea caracterului unitar al Politicii Agricole Comune.
- Continuarea procesului de convergență externă a plăților directe, astfel încât fermierii români să beneficieze de sprijin echitabil, apropiat de media europeană. De asemenea, suprafața agricolă utilizată pentru calcularea alocărilor trebuie actualizată în funcție de datele reale, pentru a reflecta creșterea suprafeței eligibile din ultimii ani. Neactualizarea acestor valori ar duce la pierderi semnificative pentru fermierii români și ar perpetua inechitățile istorice dintre statele membre.
- exprimă rezerve referitoare și la introducerea plafonării obligatorii a plăților directe, care ar penaliza fermele performante și ar limita capacitatea acestora de investiție în tehnologie și eficiență. În schimb, se propune creșterea nivelului plății degresive la minimum 15%, pentru a asigura o distribuție echitabilă a sprijinului fără a afecta structura de producție și competitivitatea fermelor comerciale.
- propun crearea unei rezerve europene permanente pentru gestionarea situațiilor de criză agricolă, care să poată fi activată rapid în caz de perturbări de piață, fenomene climatice extreme sau alte situații neprevăzute, în baza unor indicatori obiectivi (pierderi de producție, variații extreme de preț, dezastre naturale).

- propun crearea unei linii dedicate digitalizării agriculturii, pentru finanțarea investițiilor în echipamente inteligente, platforme de analiză de date, soluții de trasabilitate și eficientizare a resurselor. Aceste investiții trebuie sprijinite prin instrumente financiare europene cu garanție publică și dobânzi reduse.
 - propun introducerea unui mecanism de protecție a beneficiarilor în caz de suspendare a plăților la nivel de program. Măsurile de conformitate trebuie să protejeze beneficiarii finali și să evite penalizarea fermierilor pentru erori administrative sau întârzieri sistemice.
 - propun includerea unui mecanism dedicat de performanță agricolă, bazat pe indicatori de rezultat relevanți pentru productivitate, venituri corecte și sustenabilitatea fermelor. Evaluarea performanței trebuie să aibă în centru impactul economic și social al intervențiilor asupra fermierilor și comunităților rurale, nu doar gradul de absorbție a fondurilor
 - propun utilizarea pe scară largă a formelor simplificate de sprijin (sume forfetare, costuri unitare standard, plăți pe rezultate), digitalizarea completă a proceselor de depunere și verificare a cererilor și implementarea unui mecanism uniform de plată la termen, astfel încât beneficiarii să beneficieze de predictibilitate și timpi clari de procesare.
 - propun prioritizarea investițiilor în infrastructura de apă și sol prin măsuri de investiții care vizează retenția apei, reabilitarea sistemelor de irigații, digitalizarea rețelelor și promovarea practicilor regenerative.
- e. în contextul creșterii nevoilor în materie de climă, de redresare a stocurilor și de modernizare și diversificare a obiectivelor, considerăm că fondurile propuse pentru punerea în aplicare a Politicii Comune în Domeniul Pescuitului (PCP) sunt insuficiente, astfel că pescuitul riscă să nu aibă prioritate în planurile naționale de reformă în raport cu sectoarele mai mari, iar mecanismele de răspuns la situații de criză rămân limitate.
- propun asigurarea de resurse dedicate separat pentru pescuit/acvacultură, garantarea accesului echitabil și ușor pentru

pescarii la scară mică și micii operatori, precum și reglementarea de măsuri eficiente în situații de criză și de încetare temporară a activității.

- este necesară o alocare adecvată și echitabilă a finanțării. Suma propusă de 2 miliarde EUR rezervată pentru punerea în aplicare a PCP este binevenită, dar insuficientă, având în vedere amploarea adaptării la schimbările climatice, a refacerii stocurilor, a modernizării flotei și a nevoilor de dezvoltare a acvaculturii. Considerăm că ar trebui asigurat un pachet financiar alocat mai mare, iar alocarea între statele membre ar trebui să reflecte dependența de pescuit, lungimea liniei de coastă, prevalența pescuitului la scară mică și potențialul de acvacultură.

- referitor la pescuitul la scară mică/artizanal/tradițional, este necesară **simplificarea procedurilor administrative și reducerea obligațiilor de raportare pentru a asigura accesibilitatea pentru micii operatori.** În acest sens, suplimentar, ar trebui stabilite sub-măsuri specifice sau acces prioritar pentru micii pescari, cu rate de cofinanțare de până la 100 % în cazul în care contribuția privată nu este fezabilă.

- asigurarea mijloacelor de subzistență este importantă, condiționalitățile în materie de mediu și climă trebuie să fie progresive, realiste și însoțite de sprijin tehnic și financiar. Investițiile ar trebui să acorde o mai mare pondere inovării selective în materie de unelte de pescuit, practicilor cu impact redus și proiectelor de refacere a ecosistemelor cu implicarea activă a pescarilor.

- f. în ceea ce privește acvacultura, este nevoie de un sprijin mai puternic pentru o acvacultură durabilă, ca de exemplu stabilirea unei componente specifice de sprijin, în special pentru sistemele ecologice și cu emisii scăzute de dioxid de carbon, pe lângă facilitarea accesului IMM-urilor și al fermelor familiale, cu ajutoare specifice pentru inovare, alternative furajere și acvacultură offshore, acolo unde este posibil.

- dezvoltarea comunitară integrată a zonelor costiere trebuie să aibă în vedere ca planurile naționale și regionale să abordeze în mod explicit, coordonat pescuitul și acvacultura în strategiile de dezvoltare costieră. Permitearea finanțării pentru investiții în infrastructură (porturi, locuri de debarcare, lanț frigorific, prelucrare) nu trebuie omise, la fel și

pentru diversificarea economică în zonele de coastă (de exemplu, ecoturism);

- instituirea unui mecanism de răspuns rapid în cadrul fondului pentru a aborda situații precum scăderea stocurilor, focarele de boli, fluctuațiile pieței sau perturbările geopolitice este de dorit, pentru a se asigura că măsurile de încetare temporară sau limitare a capturilor sunt compensate în mod echitabil pentru a proteja mijloacele de subsistență.
- este oportună crearea de măsuri specifice pentru a sprijini tinerii pescari și antreprenori din domeniul acvaculturii, inclusiv ajutoare la înființare, modernizarea navelor/inlocuirea acestora datorită vechimii și pentru a răspunde cerințelor de mediu, dar și oportunități de formare, promovarea programelor de pregătire continuă, formare inițială și a schimburilor transfrontaliere pentru a asigura transferul de cunoștințe și reînnoirea sectorului.

g. din perspectiva Interreg, ca parte a pachetului legislativ,

- exprimă însă îngrijorarea în legătură cu comprimarea drastică a termenului de dezangajare și cu creșterea cofinanțării naționale pentru programele Interreg de la granițele externe ce cuprind state terțe, ce ar afecta negativ caracterul strategic al Interreg și efectele sale de impulsioneare a integrării comunităților și de creștere a eficacității politicii de coeziune, la nivel transfrontalier, transnațional sau interregional.
- exprimă rezerve în ceea ce privește modelul de implementare propus, în strânsă corelație cu responsabilitatea și povara administrativă încă asociată aspectelor cuprinse în formatul propus al declarațiilor de management, în special ținând cont de faptul că, în cazul Interreg, fondurile sunt utilizate în mai multe state partenere.

În context, membrii Comisiei pentru afaceri europene semnalează că, deși propunerea de regulament propune efectuarea plăților pe bază de performanță în relația dintre Comisie și Statele Membre și specifică faptul că autoritățile de management și cele de audit nu trebuie să verifice costurile aferente operațiunilor, în practică Statele Membre vor trebui să își stabilească un sistem paralel pentru verificarea operațiunilor pentru a putea oferi asigurări și a audita faptul că fondurile

au fost gestionate în conformitate cu toate normele aplicabile, cu principiul buniei gestiuni financiare și în conformitate cu legislația aplicabilă.

Pentru o implementare fără echivoc a acestei propuneri de regulament în contextul Interreg, este necesară revizuirea atentă a tuturor prevederilor, atât pentru delimitarea clară a articolelor ce nu sunt aplicabile Interreg, cât și pentru a asigura utilizarea unor termeni clari și neinterpretabili, acoperitori și pentru situația multi-națională specifică Interreg.

În urma dezbaterii, membrii Comisiei pentru afaceri europene au hotărât, cu majoritatea voturilor membrilor prezenți, formularea unei **Opinii la COM (2025) 565 final**.

Comisia pentru afaceri europene supune Plenului Senatului spre dezbateră și adoptare proiectul de hotărâre privind adoptarea prezentei Opinii, în conformitate cu art. 34 din Anexa la Regulamentul Senatului aprobat prin Hotărârea Senatului nr. 28/2005, cu modificările și completările ulterioare.

PREȘEDINTE,
Senator Rodica Cușnir

SECRETAR,
Senator Andrei - Emil Dîrlău